

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń.

Na podstawie art. 89 ust. 3, art. 94 i art. 105 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

§ 1. Przepisy rozporządzenia stosuje się w postępowaniu o świadczenia i przy wypłacie świadczeń przewidzianych w ustawie z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267), zwanej dalej „ustawą”.

§ 2. Organami rentowymi są:

- 1) oddziały Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zwane dalej „oddziałami ZUS”,
- 2) inspektoraty oddziałów ZUS, zwane dalej „inspektoratami”,
- 3) Biuro Rent Zagranicznych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zwane dalej „Biurem Rent Zagranicznych”.

Rozdział 2

Informowanie i przyjmowanie wniosków o świadczenia.

§ 3. Organy rentowe są obowiązane do informowania o warunkach i dowodach wymaganych do uzyskania świadczeń emerytalno-rentowych oraz do udzielania pomocy przy ubieganiu się o te świadczenia.

§ 4. 1. Postępowanie w sprawie świadczeń emerytalno-rentowych wszczyna się na podstawie wniosku zgłoszonego przez osobę zainteresowaną lub jej pełnomocnika.

2. Za wniosek uważa się zgłoszone na piśmie lub ustnie do protokołu żądanie przyznania świadczenia, jak również wznowienia postępowania w sprawie już rozstrzygniętej prawomocną decyzją; wniosek o wznowienie postępowania może być zgłoszony wyłącznie na piśmie.

3. Wniosek powinien zawierać: imię i nazwisko zainteresowanego, datę jego urodzenia, miejsce zamieszkania, wskazanie rodzaju świadczenia, o które się ubiega, oraz podpis osoby uprawnionej do zgłoszenia wniosku. Do wniosku powinny być dołączone — w zależności od rodzaju żądanych świadczeń — odpowiednie dokumenty lub oświadczenia stwierdzające okoliczności uzasadniające przyznanie tego świadczenia.

§ 5. 1. Pełnomocnikiem zainteresowanego może być każda osoba fizyczna, która nie jest ograniczona w zdolności do czynności prawnych, jeżeli działa na podstawie pełnomocnictwa.

2. Za pełnomocnika zainteresowanego uważa się również członka najbliższej rodziny pozostającego we wspólnym gospodarstwie domowym albo opiekuna społecznego, przedstawiciela zakładu pracy, organizacji związkowej lub instancji związkowej, właściwego organu wojskowego,

związku inwalidów, emerytów i rencistów, jeżeli działają oni za zgodą zainteresowanego.

3. Pełnomocnictwo (ust. 1) lub zgoda (ust. 2) powinny być udzielone przez zainteresowanego na piśmie lub podane do protokołu.

4. Pełnomocnik może działać w imieniu zainteresowanego, jeżeli sprawa nie wymaga osobistego działania zainteresowanego.

§ 6. 1. Wnioski o emerytury i renty inwalidzkie przyjmują:

- 1) od pracowników uspołecznionych zakładów pracy — te zakłady pracy,
- 2) od pracowników nie uspołecznionych zakładów pracy oraz od osób nie będących pracownikami, a także od osób nie pozostających w stosunku pracy — oddziały ZUS, inspektoraty i punkty informacyjne ZUS, właściwe ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy.

2. Wnioski o renty rodzinne po pracownikach przyjmują:

- 1) uspołecznione zakłady pracy, jeżeli śmierć pracownika nastąpiła w czasie trwania stosunku pracy lub w ciągu roku po jego ustaniu,
- 2) oddziały, inspektoraty i punkty informacyjne ZUS, właściwe ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy — w pozostałych wypadkach.

3. Wnioski o renty rodzinne po emerytach i rencistach przyjmują oddziały oraz inspektoraty ZUS właściwe ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy.

4. Wnioski o świadczenia zgłaszane przez osoby mające stałe miejsce zamieszkania za granicą, a także wnioski od osób, które legitymują się wyłącznie okfesami pracy za granicą — przyjmuje Biuro Rent Zagranicznych, jeżeli odrębne przepisy nie przewidują postępowania emerytalno-rentowego bezpośrednio w oddziałach ZUS.

§ 7. Wnioski o:

- 1) wznowienie postępowania zakończonego decyzją prawomocną,
- 2) ponowne ustalenie wysokości świadczeń lub o zmianę świadczeń,
- 3) przyznanie wzrostu świadczenia lub dodatku do pobieranego świadczenia,
- 4) podjęcie lub wznowienie wypłaty świadczenia,
- 5) przyznanie zasiłku pogrzebowego,

przyjmują, organy rentowe, które wydały decyzję lub które wypłacają świadczenia.

§ 8. Uspołecznione zakłady pracy, do których zgłoszono wniosek, kompletują dowody niezbędne do ustalenia prawa do świadczeń oraz ich wysokości.

§ 9. 1. Za datę zgłoszenia wniosku przyjmuje się datę złożenia wniosku na piśmie w organie rentowym lub datę ustnego zgłoszenia wniosku do protokołu w orga-

nie rentowym, a także datę sporządzenia wniosku przez zakład pracy uprawniony do przyjmowania wniosków o emerytury i renty, a w razie przestania wniosku za pośrednictwem poczty — datę nadania wniosku w polskim urzędzie pocztowo-telekomunikacyjnym.

2. Za datę zgłoszenia wniosku uważa się również datę złożenia (wysłania) wniosku w innych organach niż określone w § 2, jeżeli do właściwości tych organów należą sprawy świadczeń emerytalno-rentowych, a także datę złożenia go w polskim urzędzie konsularnym.

Rozdział 3

Dokumentacja wniosków o świadczenia.

§ 10. 1. Osoba ubiegająca się o emeryturę lub rentę inwalidzką powinna przedstawić dokumenty stwierdzające:

- 1) datę urodzenia,
- 2) okresy zatrudnienia uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokość,
- 3) istnienie inwalidztwa, jeżeli przyznanie emerytury jest uzależnione od zaliczenia do jednej z grup inwalidów, a w razie ubiegania się o rentę inwalidzką — w każdym wypadku,
- 4) wysokość zarobku stanowiącego podstawę wymiaru świadczeń.

2. Osoba, o której mowa w ust. 1, powinna ponadto przedstawić oświadczenie, czy posiada zarobek z tytułu zatrudnienia lub dochód z innych źródeł.

§ 11. 1. Osoba ubiegająca się o przyznanie renty rodzinnej powinna przedstawić dokumenty stwierdzające:

- 1) datę urodzenia osoby, po której ma być przyznana renta rodzinna,
- 2) datę zgonu pracownika lub rencisty,
- 3) datę zawarcia związku małżeńskiego — w razie ubiegania się o rentę rodzinną po małżonku,
- 4) swoją datę urodzenia,
- 5) okres zatrudnienia zmarłego uzasadniający prawo do renty i jej wysokość,
- 6) istnienie inwalidztwa, jeżeli przyznanie renty jest uzależnione od zaliczenia do jednej z grup inwalidów,
- 7) wysokość zarobku stanowiącego podstawę wymiaru renty,
- 8) posiadanie — w razie ubiegania się o rentę rodzinną po małżonku — prawa do alimentów ustalonego wyrokiem lub ugodą sądową w stosunku do małżonka, po którym ubiega się o przyznanie renty, jeżeli w chwili śmierci małżonka nie istniała wspólność małżeńska.

2. Osoba, o której mowa w ust. 1, powinna ponadto przedstawić oświadczenia:

- 1) czy istniała wspólność małżeńska — w razie ubiegania się o rentę rodzinną po małżonku,
- 2) czy posiada zarobek z tytułu zatrudnienia lub dochód z innych źródeł.

3. Jeżeli wniosek dotyczy renty rodzinnej po emerycie lub renciście, okoliczności, na które dowody znajdują się w aktach rentowych zmarłego, organ rentowy ustala na podstawie tych akt.

§ 12. 1. Dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione ubiegające się o rentę rodzinną powinny przedstawić:

- 1) dokumenty stwierdzające:

- a) okoliczności określone w § 11 ust. 1 pkt 1, 2, 4, 5 i 7,
- b) fakt uczęszczania do szkoły, jeżeli ukończyli 16 lat,
- c) istnienie inwalidztwa, jeżeli przyznanie renty jest uzależnione od zaliczenia do I lub II grupy inwalidów,

2) oświadczenie, czy korzystają z funduszy publicznych i czy posiadają zarobek z tytułu zatrudnienia lub dochód z innych źródeł.

2. Dzieci przyjęte na wychowanie i utrzymanie: wnuki, rodzeństwo i inne dzieci ubiegające się o przyznanie renty rodzinnej powinny ponadto przedstawić poza dokumentami i oświadczeniami wymienionymi w ust. 1 oświadczenia wykazujące, że:

- 1) zostały wzięte na wychowanie i utrzymanie co najmniej na rok przed śmiercią pracownika, emeryta lub rencisty, chyba że śmierć była następstwem wypadku,
- 2) nie mają prawa do renty po rodzicach, a gdy rodzice żyją — nie mogą zapewnić im utrzymania, albo że pracownik, emeryt lub rencista był opiekunem ustanowionym przez sąd.

3. Przepis § 11 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

§ 13. 1. Rodzice ubiegający się o rentę rodzinną powinni przedstawić:

- 1) dokumenty stwierdzające okoliczności określone w § 11 ust. 1 pkt 1, 2 i 4—7 oraz
- 2) oświadczenie na okoliczność, że pracownik, emeryt lub rencista bezpośrednio przed śmiercią przyczynił się do ich utrzymania, a także czy posiadają zarobek z tytułu zatrudnienia lub dochód z innych źródeł.

2. Przepis § 11 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

§ 14. 1. Osoba ubiegająca się o dodatki rodzinne dla dzieci — do emerytury lub renty — powinna przedstawić:

- 1) dokumenty stwierdzające datę urodzenia dzieci, a jeżeli ukończyły 16 lat — również fakt ich uczęszczania do szkoły,
- 2) oświadczenie, czy dzieci korzystają ze świadczeń z funduszy publicznych oraz czy pobierają zasiłek lub dodatki z innych tytułów.

2. Przepis § 11 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

§ 15. 1. Małżonek ubiegający się o dodatek rodzinny dla żony powinien przedstawić:

- 1) dokumenty stwierdzające datę zawarcia związku małżeńskiego i datę urodzenia żony,
- 2) oświadczenie o:
 - a) pozostawaniu żony na jego utrzymaniu,
 - b) wychowywaniu przez żonę co najmniej jednego dziecka do lat 18, na które przysługuje dodatek, jeżeli nie ukończyła 50 lat ani nie jest inwalidą,
 - c) niepobieraniu na żonę zasiłku lub dodatku rodzinnego z innego źródła.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do żony ubiegającej się o przyznanie dodatku rodzinnego dla męża, z tym że zamiast oświadczenia o wychowywaniu dziecka do lat 18 (ust. 1 pkt 2 lit. b) powinna przedstawić dowody wskazujące na inwalidztwo męża, jeżeli nie osiągnął 65 lat.

§ 16. Osoba ubiegająca się o dodatek pielęgnacyjny do emerytury lub renty z tytułu inwalidztwa powinna przedstawić zaświadczenie o stanie zdrowia wystawione przez zakład społeczny służby zdrowia.

§ 17. 1. Osoba ubiegająca się o zasiłek pogrzebowy z tytułu śmierci osoby pobierającej emeryturę, rentę inwalidzką lub rentę rodzinną powinna przedstawić dokumenty stwierdzające:

- 1) datę zgonu rencisty,
- 2) fakt pokrycia kosztów pogrzebu (rachunek kosztów pogrzebu),
- 3) fakt pobierania emerytury lub renty (odcinek ostatniego pocztowego przekazu, którym przesłano emeryturę lub rentę), jeżeli świadczenia te były pobierane za pośrednictwem innego organu rentowego niż ten, w którym ubiega się o zasiłek pogrzebowy.

2. Osoba, o której mowa w ust. 1, powinna ponadto złożyć oświadczenie, że nie pobrała z tytułu zatrudnienia zasiłku pogrzebowego.

3. Emeryt lub rencista ubiegający się o zasiłek pogrzebowy z tytułu śmierci członka rodziny powinien przedstawić odpowiednie dokumenty stwierdzające okoliczności, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, i datę zgonu członka rodziny oraz oświadczenie, o którym mowa w ust. 2.

Rozdział 4

Środki dowodowe.

§ 18. 1. Datę urodzenia, datę zawarcia związku małżeńskiego, datę zgonu, stopień pokrewieństwa oraz fakt przysposobienia ustala zakład pracy lub organ rentowy przyjmujący wniosek na podstawie dowodu osobistego (tymczasowego zaświadczenia tożsamości) albo wyciągu z akt stanu cywilnego, sporządzając odpowiednią notatkę lub odpis do akt.

2. W razie nadesłania wniosku o świadczenia za pośrednictwem poczty, zainteresowany jest obowiązany dołączyć niezbędne wyciągi z akt stanu cywilnego, które po wykorzystaniu podlegają zwrotowi przy doręczeniu decyzji załatwiającej wniosek.

§ 19. 1. Oświadczenia zainteresowanych stanowią środek dowodowy do stwierdzenia następujących okoliczności:

- 1) nieposiadania przez zainteresowanego zarobku z tytułu zatrudnienia lub dochodu z innych źródeł; emeryt lub rencista osiągający zarobki lub dochody jest obowiązany przedstawiać organowi rentowemu odpowiednie dowody, określające źródło i wysokość tych dochodów,
- 2) pozostawania wdowy lub wdowca ubiegających się o rentę rodzinną we wspólności małżeńskiej do chwili śmierci małżonka,
- 3) pozostawania wdowy, wdowca lub rodziców na utrzymaniu zmarłego przed jego śmiercią,
- 4) pozostawania na utrzymaniu zmarłego wnuków, rodzeństwa i innych dzieci przyjętych na wychowanie i utrzymanie przed jego śmiercią; oświadczenie powinno stwierdzić, czy i jak długo dzieci były wychowywane i utrzymywane przez zmarłego, czy żyją rodzice dziecka (jedno z rodziców) i dlaczego nie mogą zapewnić mu utrzymania; jeżeli zmarły był przed śmiercią ustanowiony opiekunem dzieci, zamiast oświadczenia jest wymagane przedstawienie odpowiedniego postanowienia sądu,
- 5) niekorzystania przez dziecko, wnuka lub rodzeństwo ze świadczeń z funduszy publicznych w rozumieniu

przepisów w sprawie zawieszania prawa do renty rodzinnej w czasie korzystania z niektórych świadczeń z funduszy publicznych,

- 6) niepobierania przez osoby ubiegające się o przyznanie do emerytury lub renty dodatku dla małżonka i dodatku rodzinnego dla dzieci — zasiłków rodzinnych lub dodatków z innych źródeł,
- 7) niepobrania zasiłku pogrzebowego z innego tytułu.

2. W imieniu osób małoletnich oświadczenia składających rodzice lub opiekunowie.

3. Każde oświadczenie powinno zawierać stwierdzenie, że zostało złożone ze świadomości odpowiedzialności za składanie nieprawdziwych zeznań, oraz podpis składającego oświadczenie.

§ 20. Środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość zarobku lub dochodu stanowiącego podstawę wymiaru emerytury lub renty jest:

- 1) dla pracowników uspołecznionych zakładów pracy — zaświadczenie zakładu pracy wystawione według ustalonego wzoru,
- 2) dla pracowników nie uspołecznionych zakładów pracy — stwierdzenie przez właściwy oddział ZUS wysokości zarobków zgłaszanych bieżąco do wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne,
- 3) dla obywateli polskich zatrudnionych w przedstawicielstwach i misjach państw obcych — stwierdzenie przez właściwy oddział ZUS wysokości zarobków zgłaszanych do wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne,
- 4) dla adwokatów członków zespołu adwokackiego — zaświadczenie zespołu adwokackiego,
- 5) dla osób ubiegających się o przyznanie renty z tytułu wyczynowego uprawiania sportu — zaświadczenie właściwych organizacji sportowych, które przyznały i wypłacały stypendium sportowe.

§ 21. 1. Środkiem dowodowym, stwierdzającym okresy zatrudnienia, są pisemne zaświadczenia zakładów pracy, wydane na podstawie posiadanych dokumentów, oraz legitymacje ubezpieczeniowe, a także inne dowody z przebiegu ubezpieczenia.

2. Zaświadczenie zakładu pracy powinno w szczególności zawierać imię i nazwisko osoby, której dotyczy, datę podjęcia i ustania zatrudnienia oraz rodzaj wykonywanej czynności.

3. Zaświadczenia wydane przed dniem 1 grudnia 1958 r. są środkiem dowodowym, chociażby nie odpowiadały wszystkim warunkom określonym w ust. 2, jeżeli nie ma wątpliwości co do ich autentyczności.

4. Jeżeli pracownik ubiega się o przyznanie emerytury lub renty z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zaświadczenie zakładu pracy powinno stwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie takiej emerytury lub renty.

5. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia mogą być również legitymacje służbowe, legitymacje związków zawodowych, umowy o pracę, wpisy w dowodach osobistych oraz pisma kierowane przez zakłady pracy do pracownika w czasie trwania zatrudnienia (np. o powołaniu, mianowaniu, angażowaniu, zwolnieniu, wyróżnieniu, udzieleniu urlopu).

§ 22. Okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków tylko w razie ubiegania się o emery-

ture, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy z powodu jego likwidacji, zniszczenia dokumentów zatrudnienia na skutek działań wojennych, klęsk żywiołowych, a legitymacji ubezpieczeniowej — z powodu jej zagubienia lub zniszczenia. Zeznania świadków przedstawia osoba ubiegająca się o przyznanie świadczenia.

§ 23. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy równorzędne z okresami zatrudnienia są zaświadczenia zakładów pracy, właściwych organów, urzędów i organizacji.

§ 24. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zaliczalne do okresów zatrudnienia są pisemne zaświadczenia właściwych zakładów pracy, organów, urzędów i organizacji, a zwłaszcza:

- 1) orzeczenie komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia uprawniające do przyznania zwiększonego zasiłku rodzinnego na dziecko lub dodatku pielęgnacyjnego oraz zaświadczenie zakładu pracy — co do przerwy w pracy spowodowanej koniecznością sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem lub osobą uprawnioną do dodatku pielęgnacyjnego,
- 2) zaświadczenie właściwych organów administracji szkolnej co do okresu nauki w szkole ponadpodstawowej i studiów doktoranckich,
- 3) zaświadczenie właściwych organów co do okresów służby wojskowej, pobytu w niewoli lub w obozach dla internowanych żołnierzy,
- 4) zaświadczenie zarządu wojewódzkiego Związku Bojowników o Wolność i Demokrację co do okresów działalności kombatanckiej lub pobytu w obozie koncentracyjnym,
- 5) karta pobytu lub inny dokument stwierdzający przebywanie w obozach pracy przymusowej co do okresów pracy w obozach pracy przymusowej w czasie od dnia 1 września 1939 r. do dnia 9 maja 1945 r.,
- 6) zaświadczenia organów właściwych do spraw zatrudnienia (pośrednictwa pracy), a także inne dowody, z których w sposób niewątpliwy wynika fakt i okres pozostawania bez pracy,
- 7) zaświadczenie rady adwokackiej co do okresu wykonywania zawodu adwokackiego poza zespołami przed dniem 31 grudnia 1964 r.,
- 8) zaświadczenie uspołecznionego zakładu pracy stwierdzające okresy pracy uzasadniające obowiązek ubezpieczenia albo wykaz zarobków co do okresu pracy nakładczej,
- 9) zaświadczenie uspołecznionego zakładu pracy albo dowody ubezpieczenia społecznego co do okresu działalności zawodowej objętej odrębnymi przepisami o ubezpieczeniu społecznym lub o zaopatrzeniu emerytalnym.

§ 25. Środkiem dowodowym stwierdzającym fakt uczestniczenia wdowy w zorganizowanym szkoleniu jest zaświadczenie właściwego zakładu, instytucji lub organizacji prowadzącej to szkolenie.

§ 26. Środkiem dowodowym stwierdzającym odznaczenie jest dokument jego nadania.

§ 27. 1. Świadek może złożyć zeznania w formie pisemnej lub ustnie do protokołu w organie rentowym albo w uspołecznionym zakładzie pracy uprawnionym do przyjmowania wniosków o emeryturę lub renty.

2. Zeznanie powinno zawierać w szczególności:

- 1) imię i nazwisko, datę urodzenia, adres świadka oraz

jego miejsce pracy (nazwę zakładu pracy) i wykonywany zawód.

- 2) stwierdzenie, czy i jaki stosunek pokrewieństwa lub powinowactwa łączy świadka z zainteresowanym,
- 3) stwierdzenie, że zostało złożone ze świadomości odpowiedzialności za składanie nieprawdziwych zeznań,
- 4) dane dotyczące okresów i charakteru zatrudnienia zainteresowanego,
- 5) podpis świadka.

3. Własnoręczność podpisu świadka powinna być potwierdzona przez uspołeczniony zakład pracy zatrudniający świadka albo zainteresowanego, oddział ZUS, inspektorat lub punkt informacyjny ZUS albo organ administracji państwowej stopnia podstawowego.

§ 28. 1. Dowody z dokumentów dotyczących zatrudnienia i zarobków oraz pisemne zeznania świadków powinny być dołączone do wniosku w oryginale.

2. Legitymacje ubezpieczeniowe, zaświadczenia o zatrudnieniu i zarobkach oraz pisemne zeznania świadków nie podlegają zwrotowi.

Rozdział 5

Ustalanie prawa do świadczeń.

§ 29. 1. Zainteresowanemu przysługuje prawo cofnięcia zgłoszonego przez siebie wniosku o emeryturę lub rentę, jednakże nie później niż do dnia uprawomocnienia się decyzji.

2. Wycofanie wniosku jest skuteczne, jeżeli nastąpiło na piśmie lub zostało zgłoszone ustnie do protokołu.

§ 30. Postępowanie w sprawach świadczeń ulega umorzeniu, jeżeli osoba, która zgłosiła wniosek o świadczenie:

- 1) wniosek ten wycofała,
- 2) zmarła przed wydaniem decyzji, a w aktach rentowych brak jest danych o osobach uprawnionych do dalszego prowadzenia nie zakończonego postępowania.

§ 31. Przy obliczaniu okresów zatrudnienia dodaje się poszczególne okresy zatrudnienia obejmujące lata, miesiące i dni. Okresy niepełnych miesięcy zatrudnienia oblicza się w dniach. Sumę dni zamienia się na miesiące, przyjmując za miesiąc 30 dni kalendarzowych; sumę miesięcy zamienia się na lata, przyjmując pełne 12 miesięcy za jeden rok. Jeżeli w zaświadczeniu stwierdzającym okresy zatrudnienia podane są dniówki robocze, a nie okresy zatrudnienia, sumę dni zamienia się na miesiące, przyjmując za miesiąc 22 dni robocze, a za okresy przed dniem 1 stycznia 1981 r. — 25 dni roboczych.

§ 32. W postępowaniu o świadczenia uzależnione od inwalidztwa osobą zainteresowaną kieruje się na badanie przez komisję lekarską do spraw inwalidztwa i zatrudnienia po udowodnieniu przez tę osobę wszystkich innych okoliczności niezbędnych do ustalenia prawa do świadczeń oraz po przedstawieniu zaświadczenia o stanie zdrowia, wystawionego przez zakład społeczny służby zdrowia, a odnośnie do osób pozostających w zatrudnieniu — po przedstawieniu również dokumentacji dotyczącej charakteru i rodzaju zatrudnienia.

§ 33. 1. Organ rentowy wydaje decyzję w sprawach świadczeń niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 60 dni od daty zgłoszenia wniosku.

2. Termin określony w ust. 1 może ulec przesunięciu, jeżeli — z przyczyn niezależnych od organu rentowego — decyzja nie może być wydana z powodu konieczności przeprowadzenia dodatkowego postępowania wyjaśniającego. W tych wypadkach decyzja powinna być wydana niezwłocznie, po uzyskaniu wszystkich potrzebnych danych od zainteresowanego, nie później niż w ciągu 7 dni:

- 1) od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji,
- 2) od upływu dodatkowego terminu wyznaczonego do przedstawienia niezbędnych dowodów lub od daty prawomocnego orzeczenia komisji lekarskiej.

3. Organ rentowy zawiadamia zainteresowanego o każdym przesunięciu terminu załatwienia sprawy, podając przyczyny zwłoki i wskazując nowy termin załatwienia sprawy.

§ 34. 1. Decyzje w sprawach świadczeń wydają oddziały ZUS właściwe ze względu na miejsce zamieszkania zainteresowanego, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Biuro Rent Zagranicznych wydaje decyzje w wypadkach, gdy osoba zainteresowana:

- 1) ma stałe miejsce zamieszkania za granicą albo
- 2) stale zamieszkująca w kraju ma okresy zatrudnienia za granicą, z wyjątkiem zatrudnienia na obszarze: Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, Austrii, Niemieckiej Republiki Demokratycznej i Republiki Federalnej Niemiec.

§ 35. 1. Decyzja powinna w szczególności zawierać wskazanie rodzaju świadczenia, którego dotyczy, powołanie przepisów prawnych, na których jest oparta, oraz pouczenie o trybie i terminie odwołania.

2. Decyzja przyznająca świadczenia powinna ponadto określać wysokość świadczeń oraz współczynnik waloryzacyjny, sposób ich obliczania, datę rozpoczęcia wypłaty i termin płatności oraz pouczenie, o jakich okolicznościach rencista jest obowiązany zawiadomić organ rentowy.

3. Decyzja odmowna powinna zawierać szczegółowe faktyczne i prawne uzasadnienie odmowy; szczegółowe uzasadnienie faktyczne i prawne powinna zawierać również decyzja przyznająca świadczenie, jeżeli nie uznano niektórych roszczeń objętych wnioskiem lub uznano je tylko częściowo.

4. W razie zmiany wysokości świadczeń i współczynnika waloryzacyjnego organ rentowy wydaje decyzję w skróconej formie, określającą nową wysokość świadczenia, powód zmiany wysokości świadczenia, datę, od której przysługuje świadczenie w nowej wysokości, oraz pouczenie o trybie i terminie odwołania.

§ 36. Biuro Rent Zagranicznych, wydając decyzję w sprawach świadczeń, zawiadamia o przyznaniu świadczeń oddział ZUS właściwy ze względu na stałe miejsce zamieszkania zainteresowanego.

§ 37. 1. Oddział ZUS i Biuro Rent Zagranicznych w razie odmowy prawa do emerytury powinny:

- 1) rozpatrzyć uprawnienia zainteresowanego do renty inwalidzkiej, jeżeli z akt sprawy wynika, że nie pozostaje on w zatrudnieniu, a ma okres zatrudnienia wymagany do przyznania takiej renty,
- 2) pouczyć zainteresowanego o możliwości ubiegania się o rentę inwalidzką, jeżeli z akt sprawy wynika, że w razie inwalidztwa miałby prawo do takiej renty;

jeżeli zgłoszenie wniosku o rentę inwalidzką nastąpi w ciągu miesiąca od daty pouczenia, za datę jego zgłoszenia przyjmuje się datę zgłoszenia wniosku o emeryturę.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli zainteresowany nie spełnia warunków do świadczenia, o którego przyznanie zgłosił wniosek, natomiast z akt sprawy wynika, że spełnia warunki wymagane do przyznania innego świadczenia emerytalno-rentowego.

§ 38. 1. Jeżeli prawo do świadczeń zostało udowodnione, ale zainteresowany nie przedstawił żądanych dowodów, niezbędnych do ostatecznego ustalenia wysokości świadczeń, oddział ZUS lub Biuro Rent Zagranicznych przyznaje zaliczkę w wysokości zbliżonej do przewidzianej kwoty świadczenia.

2. Jeżeli zainteresowany nie przedstawił w wyznaczonym terminie żądanych dowodów, niezbędnych do wydania decyzji ostatecznej, organ rentowy (ust. 1) wydaje decyzję ustalającą wysokość świadczeń na podstawie posiadanych dowodów.

3. Jeżeli od orzeczenia obwodowej komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia:

- 1) zainteresowany wniósł w terminie odwołanie do wojewódzkiej komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia — organ rentowy przyznaje zaliczkę w wysokości przysługującej dla grupy inwalidów orzeczonej przez obwodową komisję lekarską,
- 2) lekarz — wojewódzki inspektor orzecznictwa inwalidzkiego podniósł zarzut wadliwości — organ rentowy (ust. 1) przyznaje zaliczkę w wysokości renty przysługującej dla grupy inwalidów, która nie została zakwestionowana,

o ile zostały udowodnione pozostałe okoliczności uzasadniające prawo do świadczeń.

4. Oddział ZUS przyznaje i wypłaca zaliczkę, również gdy ustalenie prawa do świadczeń należy do właściwości Biura Rent Zagranicznych, jeżeli prawo do świadczeń z tytułu łącznego zatrudnienia w Polsce i za granicą jest niesporne, a zainteresowany nie pobiera innych świadczeń z tego Biura.

5. W uzasadnionych wypadkach organ rentowy może wypłacić zaliczkę na zasilek pogrzebowy, przyjmując zamiast rachunku kosztów pogrzebu oświadczenie osoby, która poniosła lub ponosi koszty pogrzebu, jeżeli osoba ta jest członkiem rodziny uprawnionym do renty rodzinnej po zmarłym.

§ 39. Rozpatrzenie ponownego wniosku o przyznanie renty, której odmówiono z powodu braku inwalidztwa, lub wniosku o ustalenie świadczeń ze względu na zmianę grupy inwalidów następuje po przedstawieniu przez zainteresowanego zaświadczenia lekarskiego stwierdzającego istotne pogorszenie stanu zdrowia.

Rozdział 6

Wypłata świadczeń.

§ 40. 1. Świadczenia emerytalno-rentowe wypłacają oddziały ZUS właściwe do wydawania decyzji ze względu na miejsce zamieszkania zainteresowanego, z wyjątkiem świadczeń, które wypłaca Biuro Rent Zagranicznych.

2. Biuro Rent Zagranicznych wypłaca świadczenia pieniężne:

- 1) osobom zamieszkałym w kraju, jeżeli wydanie decyzji należy do właściwości Biura lub gdy renta jest przekazywana przez instytucję zagraniczną,
- 2) osobom zamieszkałym za granicą.

§ 41. Emeryturę lub rentę wraz ze wzrostami i dodatkami przysługującą osobie zamieszkałej:

- 1) w kraju — wypłaca się za miesiące kalendarzowe w dniu ustalonym w decyzji organu rentowego jako termin płatności świadczeń,
- 2) za granicą — wypłaca się kwartalnie z dołu w pierwszym dniu miesiąca przypadającego po upływie każdego kwartału, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej.

§ 42. Rentę rodzinną, do której uprawnionych jest więcej niż jedna osoba, wypłaca się w całości, z wyjątkiem wypadku określonego w art. 45 ust. 2 i 3 ustawy:

- 1) małżonkowi zmarłego — jeżeli do renty uprawniony jest małżonek z dziećmi, rodzeństwem lub wnukami zmarłego,
- 2) jednemu z rodziców zmarłego — jeżeli do renty uprawnieni są sami rodzice lub rodzice łącznie z dziećmi, rodzeństwem lub wnukami zmarłego.

§ 43. 1. Jeżeli dla osoby uprawnionej do emerytury lub renty ustanowiono opiekuna lub kuratora, emeryturę lub rentę wypłaca się do rąk tego opiekuna lub kuratora.

2. Jeżeli z akt sprawy wynika konieczność ustanowienia dla osoby uprawnionej do emerytury lub renty opiekuna lub kuratora, do czasu jego ustanowienia świadczenia wypłaca się osobie pełniącej faktyczną opiekę nad rencistą, wskazanej przez właściwy organ administracji państwowej stopnia podstawowego.

3. Podstawę do wypłaty świadczenia na ręce opiekuna może stanowić również oświadczenie osoby sprawującej faktyczną opiekę nad rencistą, potwierdzone przez właściwy organ administracji państwowej stopnia podstawowego.

4. Organ rentowy wypłacający świadczenie zobowiązuje osobę pełniącą faktyczną opiekę nad rencistą do przedstawienia najpóźniej w ciągu 12 miesięcy postanowienia sądu o ustanowieniu opiekuna lub kuratora; w razie nieprzedstawienia postanowienia sądu w wyznaczonym terminie, organ rentowy zwraca się do właściwego organu administracji państwowej stopnia podstawowego w sprawie wystąpienia o ustanowienie opiekuna lub kuratora.

§ 44. 1. Dodatek rodzinny wypłaca się emerytowi lub renciście pobierającemu emeryturę lub rentę, z wyjątkiem wypadków wymienionych w ust. 2.

2. Dodatek rodzinny wypłaca się małżonkowi emeryta lub rencisty albo opiekunowi dziecka w razie:

- 1) zawieszenia lub pozbawienia emeryta (rencisty) władzy rodzicielskiej,
- 2) zasądzenia od emeryta (rencisty) świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka lub małżonka, przy czym dodatek rodzinny nie podlega zaliczeniu na poczet tych świadczeń,
- 3) postanowienia sądu zobowiązującego emeryta (rencistę) do przekazywania dodatku rodzinnego tym osobom,
- 4) pobytu emeryta (rencisty) w zakładzie leczenia stacjonarnego,
- 5) w innych uzasadnionych wypadkach, jeżeli zostanie udowodnione, że emeryt lub rencista nie spełnia obo-

wiązku dostarczania środków utrzymania rodzinie lub w inny sposób naraża na istotną szkodę interes rodziny.

§ 45. Końcówkę kwot przypadających do wypłaty zaokrągla się w górę do pełnych 10 złotych.

Rozdział 7

Koszty postępowania.

§ 46. 1. Wezwane do stawienia osoby:

- 1) ubiegające się o świadczenia — mają prawo do zwrotu kosztów przejazdu,
- 2) pobierające świadczenia lub składające zeznania w związku z załatwianiem świadczeń dla innych osób — mają prawo do zwrotu:
 - a) kosztów przejazdu,
 - b) utraconego zarobku,
 - c) kosztów noclegu.

2. Uprawnienia określone w ust. 1 pkt 1 lub 2 przysługują również osobie towarzyszącej wezwanemu, jeżeli stan jego zdrowia wymaga opieki innej osoby.

§ 47. Zwrot kosztów przejazdu obejmuje:

- 1) cenę biletu kolejowego II klasy pociągu osobowego, a jeżeli nie ma połączenia kolejowego — cenę biletu autobusowego lub na przejazd statkiem,
- 2) cenę biletu na przejazd miejskim środkiem komunikacji (tramwaje, trolejbusy, autobusy), a także koszt przejazdu taksówką, jeżeli stan zdrowia osoby wezwanej wymaga użycia takiego środka lokomocji,
- 3) koszt przejazdu innymi środkami komunikacji, jeżeli zachodzi konieczność ich użycia — w wysokości ustalonej na podstawie obowiązujących taryf (cenników).

§ 48. Zwrot utraconego zarobku następuje na podstawie zaświadczenia zakładu pracy stwierdzającego fakt utraty zarobku oraz jego wysokość.

§ 49. W razie konieczności skorzystania osoby wezwanej z noclegu w miejscowości, do której ją wezwano, zwraca się faktyczne koszty noclegu do wysokości najniższej ceny za nocleg w hotelu w danej miejscowości.

Rozdział 8

Przepisy końcowe.

§ 50. Przepisy rozporządzenia nie naruszają trybu postępowania w sprawach świadczeń i wypłaty świadczeń dla osób zamieszkałych za granicą, ustalonego w drodze porozumień międzynarodowych.

§ 51. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych może przekazać oddziałom ZUS niektóre czynności należące do właściwości Biura Rent Zagranicznych, a wyspecjalizowanemu oddziałowi ZUS w Tarnowskich Górach — niektóre czynności w sprawach świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin, w stosunku do osób zamieszkałych poza obszarem działania tego oddziału.

§ 52. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: w z. J. Obodowski